

DE TOTA LA VIDA

LA FORMIGA MARTINENCA: TEATRE, BARRI I VIDA

TONI VALL

Periodista
@tonivall

A la Formiga Martinenca dels dies de funció en diuen vetllades. Són els diumenges de cada quinze dies. Cançó, copla, ball, castanyoles i teatre. El públic és gran i acostuma a omplir la platea del teatre. A la Formiga Martinenca tot sembla ancorat en el temps, des de l'escala fins a l'enrajolat hidràulic, el bar i la taula de marbre, que és la seva joia de la corona.

Antic, sí, però ni molt menys ròneg ni arnat, ans al contrari; s'hi respira vitalisme, energia i renovació. El matí que els visito, a les aules de teatre hi ha un grapat de joves en plena classe. L'escola de teatre és un puntal de la Formiga. Bé, de fet la Formiga continua viva gràcies a ells. M'ho explica Glòria Bañón, la presidenta d'aquesta cooperativa centenària i la seva ànima irreductible des de fa dècades.

La Glòria s'estima la Formiga des del 1968, quan hi va entrar per primera vegada a fer teatre i se'n va enamorar. És una d'aquelles entitats de barri que es mantenen dempeus gràcies a la passió dels que la gestionen, desinteressadament: militants del voluntariat. Com

És una entitat que es manté dempeus gràcies a la passió dels que la gestionen desinteressadament

Joan J. Garcia, el responsable –juntament amb Cesc Queral– de l'escola de teatre, que forma un molt bon tàndem amb la Glòria. Quan la pandèmia va arrasar-ho tot, la Formiga va quedar tocada de mort. Va ser l'escola la que va injectar-li vida una altra vegada. La Glòria no es cansa d'explicar-ho, contenta i agraïda. “Aquest lloc va sobreviure a dues guerres i quasi mor per culpa del virus!”, explica el Joan.

La Formiga va néixer el 1903 i ha viscut tota mena d'odissee. La més aparatosa, la reforma quasi integral de l'espai inferior en el seu centenari. El que durant quinze anys va estar llogat a un supermercat, avui són els espais i aules dedicats a la formació teatral. Esclar que si algun espai els defineix, els injecta personalitat i parla amb eloqüència de la seva història és el primer pis, on hi ha el teatre i el bar, que només obre els dies de funció i que porta el fill de la

FOTOS: MANOLO GARCÍA

La cooperativa centenària va estar a punt de morir per la covid però va sobreviure en gran part gràcies a l'escola de teatre

Glòria. I mira que seria un centre de reunió i socialització genial per al barri. Però el fet que no estigui a peu de carrer és un handicap.

UNA OFERTA REBUTJADA

Allà, al bar, hi subsisteix, des del 1930, la taula de marbre i peus de ferro forjat gravada amb les lletres i el logotip de la Formiga i de qui algú es va enamorar fa anys: “Me n'oferien 12.000 euros, que ens haurien anat de cine, però ¿m'ho haurien perdonat, els socis?” El Clot és potser el barri de Barcelona que conserva més entitats socials i culturals d'aquesta mena. També hi són el Foment i l'Orfeó, i tots tres formen un triumvirat ben avingut i col·laboratiu. “Som una entitat molt familiar, entre tots ho fem tot”.

Ara la sòcia número 1 té noranta-dos anys i és la presentadora de les vetllades teatrals

Al llarg dels anys les seves parets han acollit tota mena d'activitats, interessos veïnals, clubs i penyes. Un club ciclista, un d'excursionista, el grup d'esperanto més antic de l'Estat... Com totes les antigues cooperatives, ha tingut moneda pròpia –avui, peces de col·leccionista–, i resultaria impossible comptar les representacions teatrals que s'hi han fet. L'Arxiu Històric del Clot conserva el fons documental de la Formiga, també hi ha registre dels enregistraments audiovisuals de tantíssim teatre fet. La recollida de joguines solidària per Nadal és una cita inexcusable. La Glòria m'ensenya el llibre de socis des del 1903. El primer va ser el senyor Joan Jacas. Avui la sòcia número 1 té noranta-dos anys i és la presentadora de les vetllades teatrals.

REFORMES I ADAPTACIONS

Amb el suport renovat de l'Ajuntament s'hi han anat fent reformes i adaptacions progressives per garantir-ne la continuïtat. Era important, per exemple, que fos un espai adaptat, i ara ho és. Qui ho desitgi pot llogar-hi espais i aules per a actes, reunions, xerrades i cursos. Són actius a les xarxes socials i sempre estan oberts a nous públics, joves, grans i d'edat indeterminada. És gratificant el suport i l'estima del barri, dels barcelonins i els nouvinguts que la descobriren i se n'enamoren. No serà comparable, esclar, a l'enamorament de la Glòria. Això em sembla que és impossible.